

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет іноземної філології
Кафедра англійської мови

Дипломна робота
магістра

з теми: «**ЛЕКСИЧНА ДИВЕРГЕНТНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНИХ
ВАРІАНТІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ**»

Виконала:
студентка 2 курсу Ang1-M20z групи
спеціальності 014 Середня освіта
Мова і література (англійська)
Брильянт Ольга Василівна

Керівник:
Петрова Т.М.,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри англійської мови

Рецензент:
Барбанюк О.О.,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри германських мов
та зарубіжної літератури

Кам'янець-Подільський – 2021 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I. ІСТОРИЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ВАРІАНТІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	6
1.1. Трансплантація англійської мови на інші континенти.....	6
1.2 Варіантність і варіативність сучасної англійської мови.....	29
РОЗДІЛ II. ДИФЕРЕНЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛЕКСИЧНИХ СИСТЕМ НАЦІОНАЛЬНИХ ВАРІАНТІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	36
2.1 Лексичні особливості американського варіанту англійської мови.....	36
2.2 Лексичні особливості канадського варіанту англійської мови.....	50
2.3 Лексичні особливості новозеландського та австралійського варіантів англійської мови.....	60
2.4 Порівняльний аналіз лексичних систем національних варіантів англійської мови	68
ВИСНОВКИ	86
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	89

ВСТУП

Проблеми лексичної дивергентності національних варіантів англійської мови привертають увагу багатьох науковців. Ряд дослідників (Д. Кристал, В. М. Жирмунський, О. Д. Швейцер та ін.) відзначають, що розвиток неоднорідної мови визначається процесами диференціації та інтеграції регіональних форм та її компонентів. Однак ці процеси недостатньо охоплені сучасною лінгвістикою. Це стосується проблем: визначення ролі регіональної мінливості як найважливішого типу мовної диференціації, співвідношення між територіальними та соціальними факторами, що визначають варіативність мови, встановлення ступеня однорідності регіональних варіантів та виділення динаміки літературних норм, а також визначення особливостей диференціації регіональних різновидів англійської мови.

Таким чином, **актуальність обраної теми** визначається загальною спрямованістю сучасної лінгвістики на поглиблене вивчення багатогранних відносин між мовою та суспільством, на розкриття динамізму мовних змін та розвитку мови, у тому числі через взаємодію її регіональних варіантів. У зв'язку з цим важливо виявити розбіжні та конвергентні тенденції у взаємодії основних регіональних мікросистем американського, канадського, австралійського, новозеландського варіантів шляхом комплексного аналізу регіонально маркованих лексичних одиниць.

Мета дослідження: проаналізувати та порівняти лексичну дивергентність національних варіантів англійської мови.

Завдання дослідження:

- дослідити історико-соціальні аспекти поширення англійської мови в країнах світу;
- проаналізувати варіантність і варіативність сучасної англійської мови;

- проаналізувати лексичні особливості американського, канадського, австралійського та новозеландського варіантів англійської мови.

Об'єктом дослідження є лексика національних варіантів англійської мови: американського, канадського, австралійського та новозеландського.

Предметом дослідження є спільні та відмінні особливості лексичних систем національних варіантів англійської мови, що сформувалися на фоні екстра- та інтралінгвістичних факторів.

Матеріал дослідження. Матеріалом дослідження слугували наступні лексикографічні джерела: Oxford English Dictionary (Oxford), Webster's Third New Dictionary (Webster), The Random House Dictionary (RandomHouse), The Australian National Dictionary, а також спеціальні словники.

Методи дослідження. Дослідження лексичних систем національних варіантів проводилося за допомогою порівняльного, методів семантичного та етимологічного аналізу, а також використовувався метод компонентного аналізу.

Новизна дослідження полягає у систематизації дивергентних тенденцій лексико-семантичних елементів американського, канадського, австралійського та новозеландського варіантів англійської мови.

Теоретична значущість роботи полягає в тому, що дослідження проблем дивергентності варіантів англійської мови сприяє подальшій розробці теоретичних питань лексикології, регіональних досліджень мовної варіативності та соціолінгвістики.

Практичне значення. Результати дослідження можуть бути використані в курсах, лексикології, історії англійської мови та лінгвокраїнознавства.

Апробація роботи. Основні положення та результати дослідження висвітлені на звітній конференції студентів та магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Структура. Дипломна робота складається зі вступу, 2 розділів, висновків, списку використаної літератури.

ВИСНОВКИ

Система англійської мови реалізована у своїх регіональних формах і відзначається розмежувальним характером: американський, канадський, австралійський та новозеландський варіанти є домінуючими та мають значний вплив на інші мікросистеми. Процеси розбіжності та зближення між різними варіантами певною мірою визначають динаміку всієї системи англійської мови. Такі процеси обумовлені географічними, історичними, соціальними та культурними факторами. Водночас зміни мови, зумовлені географічними та соціальними відмінностями, тісно пов'язані між собою і становлять складну сукупність соціально-територіальних змін у мовній системі.

Англійська мова в кожній конкретній галузі набуває своїх специфічних рис. Вони настільки яскраві, що в кожному випадку можна говорити про певну версію англійської мови в тій чи іншій області. Варіантна мова в основному англійська і має однакову структуру та основний словниковий запас, але відрізняється від літературної англійською рисами особливостей вимови, словникового запасу, а в деяких випадках - морфології та синтаксису. Кожен варіант названий на честь країни, в якій він виник.

У синхронності розбіжні процеси американського, канадського, новозеландського варіантів англійської охоплюють широкий спектр явищ: способи вираження понять та зміст мовних одиниць на лексико-семантичному рівні, морфологічні та синтаксичні особливості у використанні мовних одиниць, фразеологічні елементи.

Розбіжність регіональних мікросистем зараз проявляється у різному характері ситуації з двомовністю: у версіях американського та австралійського варіантів ця ситуація є яскраво вираженою у порівнянні зі британською версією, де ця ситуація є слабкою. В австралійській версії ситуація з двомовністю зводиться до взаємозв'язку між англійською та

аборигенською мовами, тоді як в американській версії вона характеризується багатополлярністю: зв'язок між англійською та корінними американськими мовами, мовами іммігрантів.

У діахронії розбіжність регіональних версій англійської мови почала проявлятися формуванням американської літературної норми, яка остаточно завершилася у 1880 -х роках, коли визріли необхідні історичні передумови та завершилося об'єднання країни. Відмінні елементи різних рівнів американської версії досі послідовно використовуються у художній та публіцистичній літературі. Водночас регіоналізм у США пройшов чотири етапи свого розвитку: від реєстрації та класифікації місцевих національних форм наприкінці XVII - на початку XIX ст. - до диференціального підходу до проблем регіональних досліджень з початку 1960 -х років.

Вивчення процесів формування варіанту англійської мови дозволяє зробити висновок, що швидкість розбіжності різноманіття англійської мови з кожним періодом зростає. Специфічний лексичний фонд лише поповнюється з появою ЗМІ. Крім того, важливу роль у формуванні системи версії англійської мови відіграють ситуації внутрішнього спілкування та власні потреби конкретного суспільства, а також вплив іншомовного середовища.[45]

Процес американізації британської англійської мови, будучи складним явищем, розуміється лінгвістами в різних аспектах. У сукупності ці аспекти дослідження американізації британської англійської мови представляють єдиний дослідницький простір, пов'язаний із розумінням впливу Сполучених Штатів на мовну ситуацію не лише у Великобританії, а й у всьому світі. Система англійської мови реалізована у своїх регіональних формах і відзначається дихотомічним характером: американський та британський варіанти є домінуючими та мають значний вплив на інші мікросистеми. Процеси розбіжності та зближення між

столичними та галузевими варіантами певною мірою визначають динаміку всієї системи англійської мови. Такі процеси обумовлені географічними, історичними, соціальними та культурними факторами. У цьому випадку зміни мови через географічні та соціальні відмінності тісно пов'язані між собою і становлять складну сукупність соціально-територіальних змін у мовній системі.

Використання територіально обмеженої та застарілої канадської лексики в американській літературній версії виявляє як розбіжні процеси (зняття обмежень у використанні одиниць), так і конвергентні процеси через зворотне використання деяких діалектизмів та архаїзмів у англійській літературній версії в результаті американського впливу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акуленко В.В. Інтернаціональні елементи в лексиці і термінології. Харків : Вища школа, 1980. 450с.
2. Амосова Н. Н. Основы английской фразеологии. Л. : Изд-во Ленинградского университета, 1963. 208 с.
3. Арнольд И.В. Лексикология современного английского языка : [Учебник для студентов и факультетов иностранных языков. М. : Высшая школа, 1986. - 296с.
4. Беликов В.И. Возникновение и функционирование контактных языков. М. : Феникс, 2004. 265 с.
5. Беляева Т.М. Потапова И.А. Английский язык за пределами Англии. Л. : Учпедгиз, 1961. 152 с.
6. Бондаренко Н.Г., Панін Ю.К. Історико-соціальні аспекти поширення англійської мови у країнах світу. М. : Вища школа, 2005. 315 с.
7. Войтенко К. Класифікація запозичень в сучасних лінгвістичних дослідженнях [Електронний ресурс]/ Режим доступу: http://www.rusnauka.com/7_NMIV_2010/Philologia/60103.doc.htm
8. Гончаренко Л.О. Функціональний аспект запозичень. *Актуальні проблеми слов'янської філології*. 2010. Вип. XXIII. Ч. 4. С. 294-300.
9. Дундій Н.П. Лексичні запозичення у глобалізаційних процесах міжкультурної комунікації та діалогу культур. *Вісник Дніпропетровського університету*. Серія «Філологічні науки». 2011. № 2 (2). С. 251-257.
10. Жлуктенко Ю.О. Мовні контакти. Проблеми інтерлінгвістики. К. : Видавництво Київського університету, 2018. 136 с.

11. Зацний Ю.А. Сучасний англомовний світ і збагачення словникового складу. К. : ПАІС, 2007. 228 с.
12. Зорівчак Р.П. Реалія і переклад. Львів : Видавництво Львівського університету, 1989. 216 с.
13. Косериу Э. Синхрония, диахрония и история (проблема языкового изменения). М. : Эдиториал УРСС, 2011. 204 с.
14. Кочетова М.Г. Вариативность в современном английском языке: единство и множество форм. *Филологические науки. Вопросы теории и практики*. № 4 (46). 2015. Ч. 2. С. 103-105.
15. Краткая история английского языка. [Электронный ресурс] Режим доступа: <http://translatessubtitles.ru/metodika-izucheniya/kratkaya-istoriya-angliiskogo-yazyka.html>
16. Лавренчук Я.Ю. Проблема варіативності та варіантності мовлення. *Мови професійної комунікації: лінгвокультурний, когнітивно-дискурсивний та методичний аспекти* : [матеріали III міжнародної науково-практичної конференції (21 квітня 2016 р.)]. К., 2016. С. 55-57.
17. Маковский М. М. Английские социальные диалекты. М.: Высшая школа, 1982. 135 с.
18. Нестерчук Г.В. США и американцы. М.: Высшая школа. 1997. 238с.
19. Пивоварова Т.Д. Канадский английский в культурно-историческом контексте. *Вопросы филологии*. 2015. № 1 (22). С. 87-91.
20. Попова Л.Г. Лексика английского языка в Канаде. М.: Высшая школа, 2015. 116с.

21. Прошина З.Г. Динамика развития английского языка в его региональных вариантах. *Вестник ИГЛУ. Серия Филология*. 2012. № 2 (18). С. 200-206.
22. Русецька Л.О. Англійська мова Австралії : витоки, розвиток, сучасний стан. К. : Либідь, 1993. 160 с.
23. Тачинець М. Поняття норми у світлі теорії варіювання [Електронний ресурс] : Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Nz/2011_96_2/.../70.pdf
24. Федорчук М. Американський варіант англійської мови: історія та сьогодення. Львів: ПАІС, 2015. 173 с.
25. *Alternative Histories of English* [Edited by R. Watts and P. Tradgill]. Routledge, 2019. 126 p.
26. A global model of English [Electronic Resource]. Mode of Access: http://www.academia.edu/18880691/A_global_model_of_English
27. Avis W. S. Canadian English in its North American Context // *Essays and Articles by W. S. Avis*. – Kingston: Military College of Canada, 2013. P. 35 – 49.
28. Barber Ch. *The English Language: A Historical Introduction*. Cambridge : CUP, 2020. 137 p.
29. Boberg Ch. *The English Language in Canada: Status, History and Comparative Analysis* : [Ed. Merja Kyto (Uppsala University)]. Cambridge : CUP. New York, 2010. 272 p.
30. Chee S. P. Beyond the three circles: A new model for world Englishes [Electronic Resource] : Mode of Access : [scholarbank.nus.edu.sg/bitstream/handle/10635/16502/Chee SP.PDF?sequence=1](http://scholarbank.nus.edu.sg/bitstream/handle/10635/16502/Chee_SP.PDF?sequence=1)
31. *Compact Dictionary of Canadian English* [Ed. by Th.P. Paikeday]. Toronto : Holt, Rinehart and Winston, 1976. 844 p.

32. Crystal D. *The Cambridge Encyclopedia of the English Language*. Cambridge : Cambridge University Press, 2015. 489 p.
33. Durkin P. *Borrowed Words: A History of Loanwords in English*. Oxford : Oxford University Press, 2014. 512 p.
34. Fowler H.W., Birchfield R.W. *Fowler's Modern English Usage*. Oxford : Oxford University Press. 2015. 302 p.
35. Gollach M. *Varieties of English Around the World. Englishes. Studies in Varieties of English 1984-88*. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamin Publishers, 1990. 212 p.
36. Gollach M. *The development of Standard English. Studies in the History of the English Language*. Heidelberg : Carl Winter, 2013. P. 9-64.
37. Haugen E. *Dialect, Language, Nation. American Anthropologist*. - 1966. N 68. P. 922-935.
38. Jenkins J. *Who speaks English today? World Englishes: [A Resource Book for Students]*. London : Routledge, 2013. P. 14-21.
39. Jespersen O. *Language: Its Nature and Development*. New York : H. Holt Publishing, 2018. 167 p.
40. Kachru B. B. *World Englishes and Applied Linguistics. World Englishes*. 2019. Vol. 9. No 1. P. 3-20.
41. Kachru B. B. *Standards, codification and sociolinguistic realism. The English language in the outer circle. English in the World: Teaching and Learning the Language and Literatures* : [R. Quirk and H. G. Widdowson (eds.)]. Cambridge : Cambridge University Press, 2012. P. 11-30.
42. Kingsley B. *World Englishes. The handbook of world Englishes*. Chapter 15. *World Englishes today*. 2018. P. 367-396.
43. Kühl K., Braunmüller K. *Stability and Divergence in Language Contact. Studies in Language Variation*. V.16. 2014. P. 43-56.

44. Langacker R.W. Language and Its Structure. USA, 2019.
45. Learning: Language & Literature: Sounds Familiar? Case studies: Received Pronunciation. [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://www.bl.uk/learning/langlit/sounds/case-studies/received-pronunciation/>
46. Longman Dictionary of Contemporary English. Milan : La Tipografica Varese, 2019. 675 p.
47. Macmillan English Dictionary for Advanced Learners. Malaysia, 2017.
48. McArthur T. Concise Oxford companion to the English language. Oxford, UK : Oxford University Press, 2015. 360 p.
49. McConnel R.E. Our Own Voice: Canadian English and How It Came To Be. Toronto : Gage, 2015. 276 p.
50. Melchers G., Shaw Ph., Sundkvist P. World Englishes. Routledge, 2019. 256 p.
51. Millward, Hayes 2011: Millward, C.M., Hayes, M. A Biography of the English Language. Boston : Cengage Learning, 2019. 478 p.
52. Nevalainen T. An Introduction to Early Modern English. Edinburgh : Edinburgh University Press, 2006. 289 p.
53. Quirk R. The English Language in a Global Context. *English in the World* : [Quirk and Widdowson (eds.)]. Cambridge : Cambridge University Press, 2012. P. 6-17.
54. S. J. Baker. New Zealand Slang: A Dictionary of Colloquialisms. Melbourn, 1990. 128 p.
55. The Handbook of The History of English. Blackwell Reference, 2006. 178 p.
56. Wells J. C. Accents of English. An Introduction. Cambridge, New York : Cambridge University Press, 2012. P. 55-69.

57. World_Englishes [Electronic Resource]. : Mode of Access : https://en.wikipedia.org/wiki/World_Englishes

ДЖЕРЕЛА ФАКТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ

58. A Dictionary of Canadianisms on Historical Principles [Ed. by W.S. Avis et al]. Toronto : Gage, 1967. 927 p.

59. Australian National Dictionary: Australian words and their origin. A Dictionary of Australianisms on Historical Principles [Ed. By W.S. Ramson]. Melbourne : Oxford University Press, 1997.

60. Pearsall J. The New Oxford Dictionary of English. Oxford : Oxford University Press, 2001.

61. Webster's Third New International Dictionary of the English Language Unabridged. Springfield, Mass. : Merriam-Webster, 1993.

62. Random House Unabridged Dictionary. Random House Reference, 2005. 2256 p.